

Pubs Against Fascism! An Interview with Lauren Leek on Maps and “Third Places”

Lauren Leek, Petr Bittner

interview

Lauren Leek is a data scientist and writer who explores how digital maps, algorithms, and platforms are transforming cities and everyday life. As a guest of Inspiration Forum 2026, she spoke with Petr Bittner about the invisible power of Google Maps, the decline of pubs and other “third places,” inequality, and why sometimes you need to switch off your computer and spend time with other people.

When people today hear the word “map”, most imagine a tool that keeps them from getting lost. In your work, however, you show that maps can also determine what we see, where we go, and whom we pay attention to. Do you remember the exact moment when you first realized that a map not only describes the world, but actively shapes it as well?

It definitely wasn't a single “aha moment,” but rather a gradual realization. I do remember one moment, though, that first motivated me to start writing my piece about Google Maps. I was looking for a restaurant that I knew was somewhere around there, but I couldn't find it on Google Maps. I realized that most of what Google Maps shows us is shaped more by algorithms than by the physical space itself. The decision about what you see there is essentially made for you, and as a user you don't have much influence over it. Even when it comes to navigation, you don't actually know whether the route selected is really the fastest one, or whether it's been optimized according to some other criteria. It's incredibly difficult for an individual to verify this, so we generally all rely on these simplified maps. And that led me to start asking myself just how far this power of algorithms reaches and what consequences it has for the physical reality we inhabit.

So, as always: It all started with a pub.

As these things tend to go...

In your work on London restaurants, you argue that Google Maps aren't merely a directory, but also a “market maker.” Who, in your view, is the true cartographer of the digital world? Is it programmers, platforms, users, data owners – or rather a combination of all these actors, in which it is no longer easy to determine who is responsible for the resulting picture?

I think it's the latter. In the end, we all play a role in it. As consumers, we hand over our data, and to a large extent we want platforms to use it, because it allows them to optimize outcomes more effectively, which we then benefit from as individuals. Then there are the programmers who make the decisions – but a significant part of those decisions is actually made for them in advance as well, and they simply carry out their task, the ultimate goal of which remains the same: to maximize profit.

Data owners also make a great many micro-decisions, each of which is rational in itself, but over time and in such enormous quantities they accumulate and have major consequences for public space. Take navigation again as an example: a long series of small, rational steps within an algorithm can lead to some streets becoming much more congested than others because of the app. And this is precisely where we encounter consequences for which these “market makers” should be held accountable.

What should they primarily be held accountable for?

The first necessary step on their part has to be transparency about what goes into their decisions. That creates room not only for operator accountability, but also for collective action. This imbalance of power between the actors lies at the root of the problem, because as individuals there is very little we can do about it.

“...it’s hard to blame an individual who starts renting out their apartment on Airbnb due to the dire state of housing in cities. From their perspective, it can make sense in many ways.”

Takže když si to shrneme: Pro majitele nemovitosti může být racionálním rozhodnutím nabídnout byt na Airbnb, stejně jako je přirozené, že se návštěvník města řídí hodnoceními na Google Maps. Když se ale tisíce podobných rozhodnutí soustředí v jediné čtvrti, mohou zásadně proměnit místní bydlení, podniky i každodenní život. Co nám mapy umožňují pochopit o kolektivních důsledcích rozhodnutí, která se při individuálním posuzování mohou zdát neškodná?

V případě AirBnb je to jasné, těžko dávat vinu za neutěšený stav s bydlením ve městech jednotlivci, který začne svůj byt pronajímat jako AirBnb. Z jeho pohledu to může dávat smysl v mnoha ohledech. Proto je v první řadě potřeba zaměřit se na obecnější politiku bydlení, jejíž nefunkčnost nebo naprostá absence teprve vytváří ve městech podmínky, za kterých se tyto individuální kroky jeví jako racionální. AirBnb samo o sobě nemůže za to, že bydlení ve velkých městech přestává být dostupné. Je to spíš důsledek. Proces, ve kterém stále více lidí chce navštěvovat velká města a bydlet v nich, by nastal přirozeně i bez AirBnb. Potřebujeme zkrátka větší politická rozhodnutí. Boom krátkodobých pronájmů je symptom selhávající politiky bydlení.

Vaše práce se často zaměřuje na to, co zůstává mimo záběr: podniky bez recenzí, místa bez dat a komunity, které algoritmus nedokáže správně zařadit. Jak lze mapovat nepřítomnost – a jak poznáme, zda něco skutečně neexistuje, nebo zda to jen nedokážeme vidět?

Pracovat s digitálními daty přináší spoustu výhod pro kategorizaci, ale má to své stinné stránky. Spousta jevů, míst a institucí např. nemá webovky ani dostatečně kvalitní či moderní digitální stopu, skrze kterou by je mohlo digitální mapování postihnout. Kromě online světa je tu pořád ještě poměrně obsáhlý offline svět, který je dnes složité nějak uchopit. Protože jsem přesvědčená, že digitální práci musí doprovázet ta terénní. Prostě je potřeba jít do hospody.

Tak to nezní tak špatně.

Že ne? Zkrátka neexistuje magický nástroj, jak se téhle cestě vyhnout. A nemyslím jen hospodu samozřejmě, myslím jít ven, mezi lidi, do komunity, na ta místa.

Možná je to docela dobrý recept i pro jiné oblasti života, které jsme přesunuli do digitálního světa.

A možná je to nakonec i hezčí cesta. Vstát od počítače.

„Čím víc budou města napříč kontinentem utvářena totožnou logikou totožných algoritmů, tím podobnější si budou.“

Pak je tu otázka distribuce viditelnosti. Prostřednictvím své práce o restauracích, Airbnb a městských čtvrtích ukazujete, že viditelnost není rozdělována rovnoměrně. Co se děje s městem a jeho obyvateli, když se viditelnost stává podmínkou ekonomického – a někdy i společenského - přežití?

Města začínají být standardizována. Londýn, Paříž, Amsterdam - stále větší části evropských metropolí začínají být k nerozeznání od podobných v ostatních městech. Stejně trendy, stejné prostory, stejné produkty.

Já se pohybuju hlavně mezi Brnem, Prahou, Berlínem a Bruselem a všímám si toho už delší dobu...

Všímá si toho stále více lidí. A je to přirozený důsledek těch mechanismů, o kterých se teď bavíme. Čím víc budou města napříč kontinentem utvářena totožnou logikou totožných algoritmů, tím podobnější si budou.

A kde se to zastaví?

Až budou všechna města úplně stejná a naplní se tak ideál evropské unifikace, ne? To si samozřejmě dělám legraci, je to přesně opačný výsledek, než který si ve skutečnosti lidé přejí. Právě proto se domnívám, že v určitém bodě můžeme očekávat backlash. Jeho příznaky můžeme sledovat už dnes. Unikátní, osobitá, opomenutá místa jsou stále více trendy. Touha spotřebitelů získat produkt přímo od farmáře je motivovaná i touhou obejít působení algoritmů, jejichž kritéria kvality nebo dostupnosti jsou nám vlastně odcizená, protože sledují vlastní ekonomickou logiku.

Já věřím, že tenhle odpor bude narůstat a začneme se pomalu vracet k doceňování individuálních specifíků, osobitosti, unikátnosti. Věřím, že si rozvzpomeneme, v čem byla Evropa tak unikátní - že člověk po ní mohl cestovat a na globálně malém prostoru objevovat naprosto osobitou historii, chuť, komunity, tradice atd.

Vaše mapy často odhalují hranice a nerovnosti, které jsme si zvykli považovat za přirozené. Jak ale rozlišujete mezi hranicí, kterou data skutečně odhalila, a hranicí, kterou vytvořil samotný model, zvolené kategorie nebo původní otázka výzkumníka či výzkumnice?

To je opět dobrá a opět složitá otázka. To rozhodnutí, který algoritmus pro analýzu dat a strojové učení využít musí nakonec vždycky učinit ten výzkumník nebo výzkumnice. Můj přístup je takový, že se v té volbě snažím být naprosto transparentní (což je ostatně hlavní věc, kterou bychom měli požadovat po algoritmech těch platforem). A kromě toho se vždy snažím použít víc různých variant. Snažím se zpochybňovat sebe sama v celém průběhu. A vyhýbat se tomu, abych od začátku intuitivně prioritizovala nějakou strukturu, která mi z toho výzkum začne vystupovat. Připomínat si, že to může být ošemetné, že může jít jen o jednu z možných cest. Každá taková struktura nás může mnohé naučit, ale nesmíme ji zbožštit. Pořád je to jeden model z mnoha.

Považujete se tedy spíš za datovou analytičku, nebo vypravěčku příběhů? Anebo je to od začátku smíchané a jsme spíš svědky zrodu nového vědecko-novinářského odvětví?

Přiklonila bych se k tomu poslednímu. Část práce máme společnou s datovými vědci, k výzkumu pak přidávám narativy a nakonec se snažím vyprávět příběhy, které analytici v tom výzkumu nutně nevidí. Vidět víc do dálky. Pořád ale stojí má práce na datech, ze kterých pak vedou určitá "potrubí". S jejich pomocí se pak snažím odhalovat kontexty a ptát se, co znamenají. A to především v historicko-společenském kontextu.

Takže jako váš čtenář se de facto stávám sám výzkumníkem, protože mě učíte chápat, jak ta data fungují.

Přesně tak. Přijde mi důležité, aby lidé věděli, jak lze strojové učení prakticky využívat.

„Narazila jsem i na výzkumy, které si všímají propojení mezi zánikem „třetích míst“ a nárůstem krajní pravice v určitých oblastech.“

Ve svých textech se věnujete hospodám, kavárnám, klubům a dalším „třetím místům“, jak je nazýváte - prostorům, kde se lidé setkávají a které nejsou ani jejich domovem, ani pracovištěm - a také úbytku těchto míst. Británie má tradici takových míst, celou „hospodskou kulturu“ podobnou té v České republice, a s jejich mizením čelí podobnému problému. Co nám jejich zánik nebo proměna říká o stavu společnosti, důvěře mezi lidmi a naší schopnosti žít vedle těch, které jsme si sami nevybrali?

To je filozofická otázka. Jsem přesvědčená, že je to propojené s prohlubujícím se rozdělením ve společnosti. Místa pro každého mizí, nebo se proměňují v místa, která jsou jen pro vybranou skupinu. Narazila jsem i na výzkumy, které si všímají propojení mezi zánikem "třetích míst" a nárůstem krajní pravice v určitých oblastech.

Takže hospody proti fašismu?

Jo, to by byl můj slogan.

Váš výzkum oblastí, jako jsou grantové programy, ukazuje, že nerovnost často nevychází jen z nedostatku peněz, ale také z nerovných schopností porozumět pravidlům, používat správný jazyk a orientovat se v institucích. Jak by vypadala společnost, která by nepomáhala jen těm, kdo jsou schopni získat „správnou mapu“ systému?

Základním účelem grantů je pomáhat určitým přínosným institucím, aby mohly konkurovat silnějším. Můj výzkum ve Florencii si ale všiml jiného obecného trendu - totiž že tyto granty nerovnosti prohlubovaly a vytvářely nové. Další krok? Inu, kdyby se nám tohle dilema podařilo vyřešit, tak bychom vlastně vyřešili nerovnost jako takovou. Dá se uvažovat o nějakých institucích, které by měly distribuci grantů na starosti, ale to je hudba budoucnosti.

V tuhle chvíli se musíme soustředit na změnu grantového systému, který bude ty prostředky líp alokovat, a částečně taky samozřejmě ty recipienty vzdělávat v tom, jak na tyhle prostředky dosáhnout.

A co by byl v tomhle první krok?

První krok je zvyšování povědomí o tom, že tenhle problém vůbec existuje.

No vida, takže to, co děláme my dva právě teď!

Vlastně jo.

Takže jsme něco jako pionýři revoluce.

Přesně tak. My uděláme tenhle první krok a zbytek bude na ostatních.

„Moje vysněná mapa by dokázala zoomovat až k podstatě drobných sociálních interakcí.“

Moje poslední otázka bude tradičně asi nejfilozofičtější . Půjde mi o nějakou imaginaci. Každou osobnost, kterou zveme na Inspirační Fórum, se na závěr rozhovoru snažíme přimět k trochu odvažnější představivosti o tom, jak by mohl vypadat lepší svět. Představte si, že byste mohla vytvořit mapu něčeho, co zatím neumíme měřit ani přesně pojmenovat. Co by nám měla ukázat - nejen proto, aby nám pomohla lépe se orientovat ve světě, ale možná také abychom pochopili, jaký svět stojí za to společně vytvářet?

Mám v sobě takové to základní puzení datové vědkyně. Přála bych si získat co nejvíc dat, kolik je vůbec možné. Moje vysněná mapa by dokázala zoomovat až k podstatě drobných sociálních interakcí. S čím se setkáme od probuzení přes cestu do práce, co a kdo všechno cestou formuje naše úsudky a reakce, a jak to formuje to, kým doopravdy jsme.

**To zní skvěle, konečně bychom se mohli definitivně zbavit zodpovědnosti za důsledky svých činů.
Anebo?**

Anebo začít budovat lepší svět bez nenávisti.

Lauren, díky za rozhovor. A kdybyste chtěla v Jihlavě poradit tu správnou hospodu, obraťte se místo Google Maps na nás v Inspiračním Fóru. Budeme mít pár tipů.

Vynikající, budu se těšit.